

Conclusions. The use of innovative technologies in the system of postgraduate education contributes to definition and clear understanding of own beliefs of each teacher, which ensures improvement of efficiency level of its further professional activity, realization of the degree of influence of participants of educational process, creative use of experience of his colleagues, setting the stereotypes of pedagogical activity and forming motivation of teacher to further professional development.

The use of innovative technologies in the postgraduate education system helps to identify and to clear understand each teacher's individual beliefs, which ensures an increase of the level of effectiveness of his/her

further professional activities, awareness of the degree of mutual influence of participants of the educational process, the creative use of the experience of his/her colleagues, the leveling of stereotypes of pedagogical activities and formation of a pedagogist's motivation for further professional development.

Keywords: a pedagogist's professionalism; educational technologies; postgraduate education.

Одержано редакцією 17.01.2019
Прийнято до публікації 21.01.2019

DOI 10.31651/2524-2660-2019-1-103-108

ORCID 0000-0002-2428-9262

КОРОБЧЕНКО Ангеліна Анатоліївна,

професор кафедри педагогіки і педагогічної майстерності,
Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького
e-mail: angelinakorobchenko@gmail.com

ORCID 0000-0002-8767-1581

ГОЛОВКОВА Марина Михайлівна,

доцент кафедри педагогіки і педагогічної майстерності,
Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького
e-mail: m.golovkova.61@gmail.com

УДК 378.091.322:001.891

**НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ЗАСІВ ФОРМУВАННЯ
ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ МАЙБУТНЬОГО ВИКЛАДАЧА**

На підставі аналізу науково-педагогічних джерел доведено, що науково-дослідницька діяльність майбутніх викладачів є невід'ємним елементом в системі вищої освіти, важливою складовою освітнього процесу та засобом формування їхнього професіоналізму. В статті висвітлюються особливості організації та управління науково-дослідницькою діяльністю здобувачів вищої освіти. Визначено фактори, які позитивно й негативно впливають на розвиток науково-дослідницької діяльності. Також виокремлено перспективні напрями розвитку науково-дослідницької діяльності студентів. Доведено, що управління науково-дослідницькою діяльністю студентів є складним, динамічним процесом, який зорієнтований на розвиток особистості, розкриття творчого потенціалу.

Ключові слова: науково-дослідницька діяльність; професіоналізм; майбутній викладач; заклад вищої освіти; управління науково-дослідницькою діяльністю.

Постановка проблеми. Науково-дослідницька діяльність є одним з найважливіших видів діяльності професорсько-викладацького складу та здобувачів вищої освіти. Проведення наукової роботи у закладі вищої освіти забезпечує безперервне вдосконалення освітнього процесу на основі фундаментальних і прикладних досліджень з напрямів підготовки фахівців і впровадження в освітню діяльність сучасних методик і педагогічних технологій. Оновлення освіти на всіх ступенях тісно пов'язане з появою у сус-

пільстві нової філософії, що затверджує пріоритет вільної, самостійної особистості фахівця, здатного до самоосвіти і самовдосконалення. Сучасна практика вищої школи, на наш погляд, недостатньо зорієнтована на ефективне використання умов, які сприяють розвитку інтересу до науки у майбутніх викладачів. Проблема активізації науково-дослідницької діяльності полягає не у відсутності бажання здобувачів вищої освіти і викладачів займатися науковою творчістю, а у відсутності, з одного боку, системи управління науково-дослідною роботою, а з іншої – у відсутності чітко окреслених педагогічних умов розвитку науково-дослідницької діяльності у закладах вищої освіти.

Аналіз наукових джерел засвідчує, що до проблем організації науково-дослідницької діяльності у закладах вищої освіти звертались А. Алексюк, Н. Гордій [1], І. Зязюн [2], А. Конверський [3], О. Крушельницька [4], О. Мартиненко, О. Микитюк [5], О. Пехота [6], І. П'ятницька-Позднякова [7], З. Слєпкань [8] та інші науковці. Проблемі теоретичних основ управління у закладах освіти присвятили свої праці Г. Єльнікова [9], В. Маслов, В. Пікельна [10] та інші.

Мета статті. Розкрити особливості організації та управління науково-дослідницькою діяльністю здобувачів вищої освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. Важливим чинником на шляху до вдосконалення змісту і форм підготовки майбутніх викладачів є науково-дослідницька діяльність. До її виконання висуваються наступні вимоги: максимальна наближеність до навчального процесу; конкретність тематики, сучасний науковий рівень її виконання в практичній діяльності; поступове ускладнення дослідних завдань та тематики від курсу до курсу (враховуючи диференційований підхід за рівнем підготовки студентів); професійно-творчий характер науково-дослідницької діяльності тощо.

Науково-дослідницька діяльність, що пронизує систему підготовки майбутніх викладачів упродовж періоду навчання у закладі вищої освіти, характеризується тісним системним міжпредметним взаємозв'язком, передбачає озброєння студентів методологією дослідницької роботи, сприяє не лише поглибленню і розширенню знань, а й збагачує світогляд майбутніх фахівців, стимулює розвиток самостійності, творчого потенціалу, інтелектуальних здібностей кожної особистості [6].

Комплексний характер науково-дослідницької діяльності передбачає послідовність засвоєння та використання методів і техніки виконання наукових досліджень і реалізації їх результатів, наступність науково-дослідницької діяльності за освітніми курсами, логічність ускладнення методів, видів і форм наукової творчості. Науково-дослідницька діяльність проводиться на усіх стадіях навчального процесу та організаційних рівнях (кафедральному, факультетському, університетському). Науково-дослідницька діяльність здійснюється у відповідності з сучасними вимогами удосконалення освітнього процесу, розвитку фундаментальних і прикладних наук, базується на багаторічному вітчизняному і зарубіжному досвіді в даній сфері наукової діяльності [11].

Науково-дослідницька діяльність здобувачів вищої освіти є обов'язковою і визначається навчальним планом. Основною метою організації та розвитку науково-дослідницької діяльності є підвищення рівня наукової підготовки майбутніх викладачів; збереження та відтво-

рення інтелектуального потенціалу закладу вищої освіти; подальший розвиток інтеграції науки та освіти. Головним завданням студентів у науково-дослідницькій діяльності є: оволодіння методами, методиками самостійного розв'язання педагогічних завдань, методологією наукового пізнання; формування дослідницьких умінь і навичок глибокого аналізу ситуації, синтезу, узагальнення, інтерпретації отриманих результатів, абстрактного мислення, планувати і прогнозувати результати своєї діяльності, ефективно організації праці; поглиблене вивчення навчального матеріалу [1].

Науково-дослідницьку діяльність слід розглядати як особливий вид інтелектуально-творчої діяльності. Вона не вичерпується наявністю факту пошукової активності, а передбачає також аналіз отриманих результатів, оцінку їх на основі розвитку ситуації, прогнозування (побудови гіпотез) відповідно до цього подальшої її розвитку. Ця діяльність також передбачає моделювання і реалізацію своїх майбутніх, передбачуваних дій - корекцію дослідницької поведінки. Надалі все це, будучи перевіреним на практиці (спостереження і експеримент), оцінюється [5].

Науково-дослідницька діяльність студентів як систематична пізнавальна діяльність здійснюється у формі соціальної взаємодії з іншими суб'єктами освітнього процесу на формальному і неформальному рівнях. На стан науково-дослідницької діяльності студентів впливає комплекс соціальних факторів середовища закладу вищої освіти, що визначають зміст і спрямованість даного процесу: на рівні особистості основними є особистісні (індивідуальні характеристики студента) і родинні (соціально-професійні характеристики батьківської родини) фактори; на рівні навчальної (академічної) групи - комунікативні, організаційно-ділові та ціннісно-орієнтаційні фактори; на рівні системи викладання і безпосередньо викладачів - особистість викладача та професійне співробітництво викладача і студента; на рівні соціального середовища закладу вищої освіти в цілому - структура інтелектуального середовища закладу вищої освіти і система корпоративних цінностей. Основним соціально-організуючим фактором наукової діяльності студентів є професійне співробітництво викладача і студента.

Правильно спланована та організована науково-дослідницька діяльність студентів забезпечує формування здатності: узагальнювати та критично оцінювати результати, отримані вітчизняними та зарубіжними дослідниками; виявляти перспективні напрями, складати програму досліджень; обґрунтовувати актуальність, теоретичну і практичну значущість обраної теми наукового дослідження; проводити самостійні дослідження у відповідності до розробленої програми; відображати результати дослідження у вигляді статті або доповіді; впроваджувати сучасні методи і методики у наукові дослідження.

Організація науково-дослідницької діяльності студентів, як показує практика, є ефективною при дотриманні наступних умов: наявності курсу «Методологія науково-педагогічних досліджень»; наявності студентських наукових об'єднань; співробітництва з провідними науковими та науково-педагогічними працівниками закладів вищої освіти та науково-дослідних закладів; залучення студентів до виконання фундаментальних і прикладних досліджень; активної участі студентів у науковій роботі протягом усього періоду навчання, зокрема участі у щорічних університетських наукових конференціях, конференціях міжнародного, всеукраїнського, регіонального рівнів.

В процесі реалізації науково-дослідницької діяльності студентів використовуються наступні освітні технології: інтерактивні лекції з аналізом конкретних ситуацій, кейсів; групові проекти; зустрічі з представниками наукових шкіл; самостійна робота здобувачів вищої освіти. В освітній процес впроваджуються сучасні програмні засоби, завдяки чому студенти отримують необхідні практичні навички роботи з професійними комп'ютерними програмами.

В умовах реформування освітнього простору формуються нові вимоги до змісту і управління системою освіти. Це обумовлює соціальне замовлення системі освіти на підготовку інтелектуальної, компетентної, творчої особистості, що має навички науково-дослідницької діяльності, здатної до створення новітніх технологій, які відповідають світовим стандартам [12].

Однією з основних умов реалізації цієї вимоги виступає створення сучасної управлінської, методичної, фінансової і матеріальної бази науково-дослідницької діяльності студентів у закладах вищої освіти як невід'ємної складової вищої

професійної освіти. Не дивлячись на існуючі теоретичні дослідження та практичний досвід в галузі управління освітнім процесом, недостатньо вивченим лишається аспект управління науково-дослідницькою діяльністю студентів у закладах вищої освіти. Управління науково-дослідницькою діяльністю студентів у закладах вищої освіти в сучасних соціокультурних умовах недостатньо розглядали лише як цілеспрямовану взаємодію суб'єктів управління, що забезпечують формування компетентності студентів в науково-дослідницькій діяльності та переведення її у більш високий, якісний стан. В процесі управління слід враховувати політичні, економічні та культурні фактори культурного розвитку, які виступають безпосередніми стимулами вдосконалення особистості.

Управління науково-дослідницькою діяльністю студентів являє собою спрямований управлінський вплив на свідомість і поведінку студентів, метою якого є їх розвиток шляхом залучення до наукової діяльності. Вона включає: систему виявлення і відбору студентів, які мають потенційні здібності до науково-дослідницької роботи; систему внутрішньовузівської комунікації в науковій сфері; систему діагностики стану факторів, що впливають на розвиток науково-дослідницької діяльності студентів; міжвузівську систему обміну науково-методичними досягненнями в галузі управління науково-дослідницькою діяльністю студентів.

Виступаючи об'єктом вивчення з позицій менеджменту, економіки, педагогіки, психології, соціології, науково-дослідницька діяльність студентів розглядається: 1) як діяльність, що спрямована на отримання і використання нових знань; 2) як компонент професійного становлення майбутніх викладачів, що нерозривно пов'язаний з навчальним процесом; 4) як динамічна система, що включає логічно пов'язані елементи філософського, соціокультурного, освітнього плану; 5) як творча діяльність дослідника.

У відповідності зі сферою дослідницького інтересу управління процесом науково-дослідницької діяльності студентів передбачає методи економічного стимулювання і адміністрування (менеджмент, економіка); педагогічного впливу і формування мотивації до творчості і пізнання (педагогіка і психологія), методи соціального управління (соціологія). При цьому остання група методів є най-

менш теоретично розробленою і такою, що рідко використовується на практиці, не дивлячись на виражений соціальний характер науково-дослідницької діяльності студентів, оскільки вона реалізується в безпосередньому контакті двох (або більше) соціальних об'єктів - студента (групи студентів) і викладача (групи викладачів). Метою науково-дослідницької діяльності студентів виступає не лише перехід предмету діяльності (науковий проект) з початкового в кінцевий стан під впливом суб'єкта діяльності (студента), але й самого суб'єкта діяльності, який набуває в межах роботи над проектом нові знання, вміння й навички. Саме соціальний характер даної діяльності визначає значущість її соціальної регуляції (управління).

Знання методології, логіки і методів наукового дослідження, організація наукового пошуку сприяє підвищенню якості професійної підготовки майбутніх фахівців. При цьому важливим є прагнення до саморозвитку, самоосвіти.

Управління передбачає створення умов для ефективного досягнення цілей. Головними цільовими функціями управління є: створення систем, які управляють і якими управляють; підтримка усіх властивостей системи; забезпечення оптимального функціонування системи [13]. Управління науково-дослідницькою діяльністю студентів визначають як цілеспрямовану взаємодію суб'єктів управління, що забезпечують формування дослідницької компетентності майбутніх викладачів і переведення її на більш високий якісний стан. Управління науково-дослідницькою діяльністю включає постановку мети, завдань, обґрунтування принципів та аналіз результатів. Управління науково-дослідницькою діяльністю вимагає вивчення зв'язків між усіма елементами і використання закономірностей і тенденцій її розвитку. Системний підхід в управлінні науково-дослідницькою діяльністю передбачає, що специфіка її розвитку не вичерпує особливості взаємодії елементів, а обумовлена соціально-економічними умовами суспільства.

В управлінні науково-дослідницькою роботою виділяють дві групи проблем. Перша група обумовлена відношеннями цієї системи із зовнішнім середовищем, друга група пов'язана з процесами, що відбуваються всередині неї. Інакше кажучи, науково-дослідницька діяльність студентів розвивається під впливом зовнішніх і внутрішніх факторів. До зовні-

шніх факторів відносяться: об'єктивні закони розвитку суспільства, цілі освіти, що обумовлені соціальними потребами, політика держави в галузі освіти, цілеспрямована діяльність з управління системою освіти.

Управління науково-дослідницькою діяльністю студентів є складним, динамічним процесом, який зорієнтований на розвиток особистості, розкриття творчого потенціалу. В сучасній науковій літературі, присвяченій управлінню науково-дослідницькою діяльністю студентів виділяють групи факторів, які позитивно й негативно впливають на розвиток науково-дослідницької діяльності. Позитивним фактором на рівні академічної групи виступає система оцінки якості навчання. Несприятливий вплив здійснює низький рівень згуртованості академічних груп, відсутність цілеспрямованого педагогічного впливу і контролю, слабке професійне інформаційне поле, збільшення чисельності студентів в академічних групах.

На рівні системи викладання позитивний вплив на залученість студентів до науково-дослідницької діяльності здійснює підвищення рівня комп'ютерної грамотності і зростання рівня залученості самих викладачів до науково-дослідної роботи. Серед негативних факторів, що роблять перепони повноцінному науковому партнерству викладача і студента, виокремлюються: недостатній рівень педагогічної підготовки викладачів, відсутність бажання у викладачів підвищувати свій професійний рівень; недостатній рівень володіння іноземними мовами; формальне ставлення до науково-дослідницької роботи.

На рівні закладу вищої освіти позитивні тенденції в становленні студентської науки пов'язані з розширенням співробітництва з бізнес-структурами, провідними європейськими закладами вищої освіти, впровадженням сучасних інформаційних технологій в систему управління. Несприятливий вплив на науково-дослідницьку діяльність здійснює недосконала система відбору студентів, які мають здібності до науково-дослідницької діяльності; недостатня забезпеченість методичними розробками і несистематичний характер наукових заходів.

Найбільш перспективними напрямками розвитку науково-дослідницької діяльності є: аспірантура, широке впровадження електронних систем забезпечення освітнього і наукового процесів, кон-

курси-рейтинги викладачів, кафедр; розвиток системи кураторства і посилення ролі куратора як керівника управлінського впливу в студентській групі. Також слід відзначити розвиток партнерства закладів вищої освіти і працедавців – спільна організація наукових заходів (конкурсів наукових робіт, олімпіад, дебатів та ін.); виплата іменних стипендій кращим студентам і аспірантам; організація стажувань і виробничої практики студентів; реалізація спільних освітніх програм і науково-практичних досліджень.

Висновки і перспективи подальших досліджень. В сучасних закладах вищої освіти існує суттєвий потенціал для розвитку науково-дослідницької діяльності, реалізація якого передбачає наявність: системи виявлення і відбору студентів, які мають потенційні здібності до науково-дослідницької діяльності; системи внутрішньовузівської комунікації в науковій сфері; системи діагностики стану факторів, що впливають на розвиток науково-дослідницької діяльності; міжвузівської системи обміну науково-методичними досягненнями в галузі управління науково-дослідницької діяльності. Як показує практика, для активізації науково-дослідницької діяльності студентів необхідно: акцентувати увагу на практичній значущості студентських робіт; заохочувати студентів до публікації результатів досліджень в провідних вітчизняних та зарубіжних наукових виданнях.

Наявність управління науково-дослідницькою діяльністю майбутніх викладачів дозволяє створити централизовану систему відбору та навчання талановитих студентів, організувати їх науково-дослідницьку діяльність під науковим керівництвом викладача для реалізації науково-дослідницьких проектів закладу вищої освіти і наступного поповнення кадрового потенціалу вищої школи.

Список бібліографічних посилань

1. Гордій Н. М. Організація науково-дослідної роботи студентів ВНЗ. URL: http://www.rusnauka.com/3_SND_2010/Pedagogica/58239.doc.htm.
2. Зязюн І.А. Педагогічне наукове дослідження у контексті цілісного підходу. *Порівняльна професійна педагогіка*. 2011. №1. С. 19–30.
3. Основи методології та організації наукових досліджень: Навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнтів. За ред. А.Є. Конверського. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 352 с.
4. Крушельницька О.В. Методологія та організація наукових досліджень. Київ: Кондор, 2009. 205 с.
5. Микитюк О. М. Науково-дослідна робота у вищих навчальних закладах – основа якості управ-

- ліття освітою. *Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди. «Засоби навчальної та науково-дослідної роботи»*. 2011. Вип. 35. С. 71–82.
6. Пехота О.М., Єрмакова І.П. Основи педагогічних досліджень. 2-е вид., переробл і доповн. Київ: Знання, 2013. 287 с.
7. П'ятицька-Позднякова І.С. Основи наукових досліджень у вищій школі. Київ, 2003. 116 с.
8. Слєпкань З.І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі. Київ: Вища школа, 2005. 239 с.
9. Сльникова Г.В. Наукові основи розвитку управління загальною середньою освітою в регіоні: монографія. Київ: ДАККО, 1999. 303 с.
10. Пікельна В.С. Управління школою. Харків: Основа, 2004. 220 с.
11. Положення про організацію навчального процесу в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького / Укладачі В.В. Молодиченко, А.М. Солоненко, І.А. Мальцева, В.А. Ляпунова. Мелітополь, 2013. 148 с.
12. Про вищу освіту. Закон України: Відомості Верховної Ради України від 01.07.2014 г. № 1556-VII. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/page>.
13. Мескон М., Альберт М., Хедури Ф. Основы менеджмента. М.: Дело, 1997. 488 с.

References

1. Gordey, N.M. (2010). Organization of research work of students of higher educational establishments. Retrieved from: http://www.rusnauka.com/3_SND_2010/Pedagogica/58239.doc.htm (in Ukr.).
2. Zyazun, I. A. (2011). Pedagogical scientific research in the context of a holistic approach. *Comparative professional pedagogy*. 1, 19–30 (in Ukr.).
3. Fundamentals of methodology and organization of scientific research. (2010). In A.E. Konversky (Ed.). Kyiv. (in Ukr.).
4. Krushelnyska, O.V. (2009) Methodology and organization of scientific research. Kyiv: Condor. (in Ukr.).
5. Mikityuk, O.M. (2011). Research work in higher educational institutions is the basis of the quality of education management. *Collection of scientific works of the Kharkiv National Pedagogical University named after G.S. Skovoroda «Tools for educational and research work»*, 35, 71–82. (in Ukr.).
6. Pekhota, O.M., Ermakova, I.P. (2013). Fundamentals of Pedagogical Research. 2nd ed. Kyiv: Knowledge (in Ukr.)
7. Pyatnitska-Pozdnyakova, I.S. (2003). Fundamentals of Scientific Research in Higher School. Kyiv. (in Ukr.).
8. Slepkan, Z.I. (2005). Scientific principles of pedagogical process in high school. Kyiv: High School. (in Ukr.).
9. Yelnikova, G.V. (1999). Scientific fundamentals of general secondary education management in the region: Monograph. Kyiv: DAKKO (in Ukr.).
10. Pikelna, V.S. (2004). *School management*. Kharkiv: Publisher Group «Osнова». (in Ukr.).
11. Regulations on the organization of the educational process at the Melitopol State Pedagogical University named after Bogdan Khmelnytsky (2013). In Molodychenko, V.V., Solonenko, A.M., Maltseva, I. A., Liapunova, V.A. (Compilers). Melitopol. (in Ukr.).
12. On Higher Uducation. The Law of Ukraine. (2014). Retrieved from <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/page> (in Ukr.).
13. Meskon, M., Albert, M., Hedouri, F. (1997). Fundamentals of Management. Moscow: Delo. (in Rus.)

KOROVCHENKO Anhelina,Doctor of Sciences (History), Professor, Chair of Pedagogy and Pedagogical skills Department,
Bohdan Khmelnytsky State Pedagogical University at Melitopol**HOLOVKOVA Marina,**Ph.D., Associate Professor of Pedagogy and Pedagogical skills Department,
Bohdan Khmelnytsky State Pedagogical University at Melitopol**SCIENTIFIC RESEARCH ACTIVITY AS A MEANS OF FORMING
THE FUTURE TEACHER'S PROFESSIONALISM**

Abstract. Introduction. Scientific research activity is one of the most important activities of teaching personnel and degree-seeking students in higher education. The modern practice of higher education is not sufficiently focused on the effective use of conditions encouraging future teachers' interest in science. The problem of activating scientific research activities is not the lack of will of undergraduates and teachers to be engaged in scientific work, but the absence of the system for managing scientific research work and clearly defined pedagogical conditions for the development of scientific research activities in higher education institutions.

The purpose of the article is to reveal the peculiarities of organization and management of scientific research activities of degree-seeking students.

The methods of analysis, synthesis of scientific, educational and methodical, instructive and methodical literature, regulatory documents to determine the characteristics of the organization and management of research activities of applicants for higher education

Results. On the basis of the analysis of scientific and pedagogical sources it is proved that the scientific research activity of future teachers is an integral part of the system of higher education, an important component of the educational process and a means of forming their professionalism. The article highlights the peculiarities of organization and managing the scientific research activities of undergraduates in higher education. The factors influencing the development of scientific research positively and negatively are determined. The perspective directions of students' scientific research activity development are marked out. It is proved that the management of stu-

dents' scientific research activities is a complex, dynamic process focused on the personality development and personal creative fulfillment.

Conclusion. In modern institutions of higher education there is a significant potential for the development of scientific research activities, the fulfillment of which presupposes the presence of the system for identification and selection the students having the potential for scientific research; systems of intramural communication in the scientific sphere; diagnostic systems of factors' state influencing the development of scientific research activities; inter-university system of scientific and methodological achievement exchange in the field of scientific research activity management. As practice shows, in order to intensify the students' scientific research activities it is necessary to focus attention on the practical implications of student works and encourage students to publish research results in leading home and foreign scientific editions.

Having scientific research activity management of future teachers allows creating a centralized system of selection and training talented students, organizing their scientific research activities under the scientific supervision of a teacher for implementation of research projects of a higher education institution and ensuring the new entrants into the higher school personnel potential.

Keywords: scientific research activity; professionalism; future teacher; higher education institution; management of scientific research activities.

Одержано редакцією 17.10.2019
Прийнято до публікації 21.01.2019

DOI 10.31651/2524-2660-2019-1-108-112
ORCID 0000-0001-8984-7803

ПАВЛОВА Наталия Христова,доктор педагогических наук, профессор,
Шуменский университет имени Епископа Константина Преславского, Болгария
e-mail: n.pavlova@shu.bg**ОРГАНИЗАЦИЯ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ
МАТЕМАТИКИ В БОЛГАРИИ**

В статье показана организация подготовки будущих учителей в Болгарии, согласно последним изменениям в законодательстве. Дана общая обязательная структура организации учебного плана. Показаны идеи реализации данной схемы и конкретные примеры дисциплин из плана специальности «Информационные технологии, информатика и математика» Шуменского университета.

Ключевые слова: обучение; квалификация; учитель; учебный план; практика; теория.

Математическое образование в Болгарии имеет почти 130 летнюю историю. Согласно [8], систематическая подготовка учителей математики и естественных наук в Болгарии началась на год позже создания первого высшего учебного заведения. В 2015 году, именно в связи с

годовщиной математического образования будущих педагогов, был представлен пленарный доклад в рамках сорок четвертой весенней конференции Союза математиков Болгарии на тему «125 лет подготовки учителей математики в Болгарии». Авторами статьи являются преподаватели ведущих университетов в области подготовки учителей – проф. Иван Тонов из Софийского университета имени Святого Климента Охридского, проф. Коста Гъров из Пловдивского университета имени Паисия Хилендарского, проф. Маргарита Върбанова и проф. Даринка Гълъбова из Велико Търновского университета имени Св. Кирилла и Методия, проф. Наталия Павлова из Шу-